

Jonas Qvarfordt

Remissvar - Regional handlingsplan för grön infrastruktur i Stockholms län

Ärende

Danderyds kommun har beretts möjligheten att ge synpunkter på Länsstyrelsen i Stockholms förslag till regional handlingsplan för grön infrastruktur i Stockholms län. Remisstiden pågår till den 15 maj 2018. Danderyds kommun har beviljats anstånd med svar till den 5 juni 2018.

Grön infrastruktur är ett begrepp som fångar in alla aspekter av hur landskapets sammanhang påverkar möjligheterna att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster, i vatten och på land. Handlingsplanen berör allt från planfrågor till markanvändning och naturvård.

Handlingsplanen består av tre huvuddelar; en övergripande inledning, en nulägesbeskrivning samt en åtgärdsdel, där förslag till insatsområden och åtgärder för grön infrastruktur redovisas.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att överlämna kommunledningskontorets synpunkter i enlighet med tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Bakgrund

Alla länsstyrelser har sedan 2015 ett regeringsuppdrag att ta fram en regional handlingsplan för Grön infrastruktur. Grön infrastruktur är ett begrepp som ska fånga in alla aspekter av hur landskapets sammanhang påverkar möjligheterna att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster, i vatten och på land. Handlingsplanen berör allt från planfrågor till markanvändning och naturvård. I Stockholms län finns nära kopplingar till arbetet med regional grönstruktur i den regionala utvecklingsplaneringen och framtagandet av RUFSS 2050. Handlingsplanen ska även beskriva behovet av insatser och åtgärder utanför RUFSS fokusområden.

Jonas Qvarfordt

Handlingsplanen består av tre huvuddelar;

- En övergripande inledning (A), som förklarar målsättning, bakgrund, koppling till olika åtaganden etc., men också en del med teori och resonemang kopplade till arbetet.
- En nulägesbeskrivning (B), som redovisar fysiska förutsättningar, markanvändning och markanvändningshistorik, befintliga värden för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, samt hot och påverkansfaktorer.
- En åtgärdsdel (C), där förslag till insatsområden och åtgärder för grön infrastruktur redovisas.

Insatsområden är tematiska eller geografiska områden där Länsstyrelsen ser särskilt stora behov av åtgärder för att uppnå målen för arbetet med grön infrastruktur. Åtgärder som beskrivs för varje insatsområde är mer konkreta förslag på vad som kan eller ska göras som komplement till redan pågående åtgärder. Åtgärdsförslagen är huvudsakligen saker vi kan påverka på regional nivå, men i några fall beskrivs även viktiga åtgärder som behöver hanteras på nationell eller lokal nivå. För varje åtgärdsförslag beskrivs också lämpliga aktörer för åtgärder.

Det övergripande syftet med grön infrastruktur är att bidra till bevarande av biologisk mångfald, främja ekosystemens status och motståndskraft mot negativa förändringar och därmed stärka ekosystemtjänster som är viktiga för samhället i stort. Detta utgör en förutsättning för att nå en långsiktigt hållbar och attraktiv region och uppnå de lokala, regionala, nationella och internationella målen för en hållbar utveckling.

Den gröna infrastrukturen förser oss med en rad ekosystemtjänster. Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger oss människor och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Begreppet utgår från människan och tankesättet används för att synliggöra de ”gratisnyttor” som en levande natur ger oss människor. Exempelvis produkter som spannmål och träråvara samt tjänster som att rena vatten, reglera klimat och pollinera växter vilka bland annat är nödvändiga för livsmedelsproduktion.

Översiktsplanen med tillhörande planeringsunderlag, såsom exempelvis grönplan och vattenplan, är viktiga för att synliggöra den gröna infrastrukturen i fysisk planering och prövning. I översiktsplanen vägs den gröna infrastrukturen gentemot andra allmänna intressen och målkonflikter och synergier mellan olika intressen kan hanteras.

Jonas Qvarfordt

Kommunledningskontorets yttrande

Länsstyrelsens förslag till regional handlingsplan för grön infrastruktur i Stockholms län täcker väl in de övergripande frågorna med en tydlig koppling till kommande RUFs.

Handlingsplanen bedöms fungera väl som kunskapsunderlag för översiktsplaneringen och hantering av mellankommunal planering kring grönstruktur. För att understryka det länsstyrelsen anser är relevant inom grönstruktur för översiktsplaneringen för att främja samsyn i regionens översiktsplaner, föreslås att fler exempel på vad som är av intresse beskrivs. Detta gäller även hur material ska visas i GIS och översiktsplaner.

Bygglov nämns endast kortfattat i handlingsplanen och bör därför få större utrymme både inom och utanför detaljplan. Bygglov är en viktig del med hänseende till att det har stor inverkan på det som slutligen byggs och som därmed har konkreta effekter på miljön.

Länsstyrelsen önskar särskilt fokus på beskrivningarna av insatsområden och åtgärder, och efterfrågar svar på frågor. Nedan återfinns synpunkter och svar på frågor:

Saknas något viktigt insatsområde?

Biologisk mångfald är inte med som separat insatsmål, vilket förklaras med att det ska vara inbakat i övriga insatsområden, vilket är bra.

Spridningssamband innefattas delvis inom insatsområdet *Skogsmark och trädklädda marker*, dock kan det vara lämpligt att förtydliga komplexiteten med spridningssamband generellt. Arbete med spridningssamband är mycket svårt för flera naturtyper eftersom det uppstår konflikter mellan olika spridningsvärderna och deras vägar. När det gäller långlivade strukturer som äldre ekar och tallar kan arbete med spridningssamband motiveras. Men när det gäller andra ekologiska strukturer, som kan vara mer kortlivade, så kan ett spridningssamband exempelvis stänga vägen för ett annat spridningssamband. Exempelvis mellan barrskog och öppen mark, där det ena spärrar vägen för det andra. Om fokus läggs på att bevara barrskog som spridningsväg, så kan detta spärra vägen för spridning av öppenmarksarter som har just barrskog som ett oöverkomligt vandringshinder.

Vidare finns ett problem med spridningssamband som har med att utpekandet av viktiga sådana lätt kan förväxlas med värdekärnor. Det finns ekområden som man bör jobba med trots att de inte utgör viktiga spridningssamband.

Jonas Qvarfordt

När det gäller samband med ädellövträd ska det noteras att alm och ask, som ofta förekommer både inne och utanför samband, är kritiskt och akut hotade. Det betyder att det är extra viktigt att inte bara fokusera på viktiga samband utan arbeta mer brett. Detta är ett tydligt exempel på hur arbete med även annan natur kan missas om man fokuserar alltför starkt på prioriterade spridningssamband.

Att inte enbart arbeta med spridningssamband, utan också ta fram data om goda blandningar av naturliga miljöer och försöka att arbeta med att förstärka dessa, skulle också kunna vara ett sätt att arbeta med samband. Det kräver dock ett aktivt skötselperspektiv.

Är insatsområdena/åtgärderna beskrivna på ett tydligt sätt?

Synpunkter på insatsområdet *sötvatten*:

När det gäller strandmiljökartering och mål för restaurering av vattendrag är det ett mycket fokus på fisk medan andra delar av den biologiska mångfalden saknas. Till exempel är groddjur och insekter beroende av fiskfria vatten som naturligt ofta varit en del av vattendragen. När vandringshinder bryts upp inom detta insatsmål riskerar många djur att slås ut. Att först säkerställa fiskfria vatten är viktigt vid sådana åtgärder.

Synpunkter på insatsområdet *våtmarker*:

Inom insatsområdet våtmarker ligger mycket fokus på att restaurera. Hur man väljer att göra en restaurering har mycket stor betydelse för om den blir positiv eller negativ för den biologiska mångfalden. Det finns exempel där dammrestaurering skett i grustag där fina sandmiljöer grävts bort och lera lagts ovanpå från dammrestaureringen. I och med det har unika sandekosystem med många hotade arter gått förlorade. För att undvika detta förordas att insatsområdet kompletteras med en vägledning och goda exempel kring hur restaurering kan genomföras på ett mer skonsamt sätt utan att utarma befintlig biologisk mångfald.

Synpunkter på insatsområdet *jordbruk*:

Intensifiering av skötsel innebär ett hot mot den biologiska mångfalden i jordbrukslandskapet. Detta gäller även restaurering av ängs- och hagmarker med exempelvis jordbruksstöd. Det är också en intensifiering av skötsel. Det visar sig att en jämn årlig skötsel, oavsett intensitet ger negativ effekt på biologisk mångfald. I ljuset av detta så bör information och instruktioner tas fram för hur bete och slåtter bör ske för att gynna biologisk mångfald. Speciellt om man ska försöka instruera nya grupper som hästägare att låta

Jonas Qvarfordt

sina djur beta hagmarker för att upprätthålla en hög biologisk mångfald, men även hur bete med naturvårdstöd bör ske för att gynna biologisk mångfald i ängs- och hagmarker med höga naturvärden.

Synpunkter på insatsområdet *Skogsmark och trädklädda marker*:

Gröna kilarna kring Stockholm är mestadels skog. Att fokusera alltför mycket på bevarandet av äldre skog kan medföra att yngre skogsfaser blir ovanligare på sikt. Att återupprätta bra balans mellan olika naturligt förekommande skogsfaser borde prioriteras. Detta arbete skulle kunna ske inom skogsbruket, men framförallt inom naturvärden. Att ha en långsiktig planering av skog, även för naturvård rekommenderas. Därför förordas att vikten av att arbeta med yngre skog förtydligas än mer i insatsområdet.

Är åtgärdsförslagen relevanta? Saknas något, eller bör något strykas/ändras?

Ett tillägg till grönytors utveckling som saknas i "*befintliga och kompletterande åtgärder*" är konkreta sätt att sköta grönytor miljöanpassat för att upprätthålla en hög biologisk mångfald. Grönytor består idag ofta av tillgängliga gräsmattor eller otillgängliga slaghackade långgräsytor. Grönytor i urban miljö och tätbebyggelse har en stor potential att utvecklas i en riktning där de starkt gynnar biologisk mångfald. Exempelvis genom växelvis slåtter i ett system som skräddarsys för tillgänglighet och biologisk mångfald. Att utveckla grönytors skötsel skulle vara något som starkt främjar både upplevelsevärdet och de biologiska värdena i system av ytor som skulle kunna löpa genom stora delar av tätort och därmed gynna den biologiska mångfalden.

Åtgärder efterfrågas som inkluderar drift och skötsel av grönytor, vägar och naturmark i urbana områden inom insatsområdet *Samordning, samverkan, kunskapshöjning och vägledning*. Det är möjligt att göra betydande förbättringar för biologisk mångfald och grön infrastruktur bara genom att ändra rutiner i befintlig drift utan att kostnaden ökar. Driftenheter har en mycket stor påverkan på landskapet, men sysslar sällan med ekologiska avvägningar.

Är åtgärdsförslagen rimliga/realistiska, dvs är det troligt att föreslagna aktörer kan/vill genomföra dem de närmaste åren? Inom nuvarande resurser, eller krävs extra resurser?

Inom Danderyds kommun pågår ett aktivt arbete i enlighet med kommunens miljöprogram med att värna och utveckla den biologiska mångfalden. Inom

Jonas Qvarfordt

ramen för kommande översiktsplanearbete kommer grönplan och vattenplan att utvecklas. Arbetet kräver extra resurser.

Åsa Heribertson
Kommundirektör

Jonas Qvarfordt
Miljösamordnare

Handlingar i ärendet

Tjänsteutlåtande

Bilaga 1 Missiv

Bilaga 2 Förslag till Regional handlingsplan för grön infrastruktur

Expedieras

Beslut och tjänsteutlåtande märkt Dnr: 106-2131-2015

skickas till: miljoplanering.stockholm@lansstyrelsen.se